

محرر کردی و فارسی

دلی کمال و م . نوری

بودا در شهر ولو بدل آونه

۳ مانک دو ۶ مانک چوار

مالیکی ۸ روپیہ یہ

بوخارج اجرت بوسطہ

علاوہ دہ کری

صاحب امتیاز و مدیر مسئول

و سر محرر

مصطفی پاشا

اعلانات بدربیک

۳ آنہ دہ سینریت

بو همو شتیک مراجعت

به صاحب امتیاز اگری

بانک کرستان

(زمان گورزو دم رابوردو ایستا پالوان علمہ)

(سلاح دستہ صنعت بارقہ تیغ و سمان علمہ)

تاریخ انتشار

۲ آگستوس ۱۹۲۲

سایانی

علمی ، اجتماعی ، ادبی ، فزنیہ یکی حر و سربست ملی بہ

ہفتہ جاریک دردیچی

۲ آنہ دہ فروشری

۲۲ اپول ۱۹۲۲

۳۰ محرم ۱۳۴۱

[جمعہ]

۷ شماره

۱ سال

ما بعد سرمقالہ نسخہ پیشو

روزی چوارم کہ روزی شنبہ بولہ طرف جناب
رئیس مجلس ملی جلالہاب شیخ عبدالقادر افندی وہ
بوخبر ورگرتن له جناب شیخ محمود افندی لبر اوہی کہ
خط تغراف سایانی ، چم چال و کرکوک تخریب
کرا بو بہ اوتوموبیل جناب سید احمد افندی ہنجیرہ بو
کرکوک روانہ کرا . ام ذاتہ چونکہ له نظر ہوندیشہ وہ
معروف و نامراو و محترمہ بہ سلامتی گشتہ کرکوک .

روزی ششم جناب سید محمد افندی رئیس جباری
له کل اتباع خویان له چچالہ وہ و جناب محمد آغای
کوری علی آغای بشدر له فاعہ دزہ وہ تشریفیان ہاتہ
سایانی . ہویان له طرف جناب شیخوہ مظهر التفات
و اعزاز بون . روز ہفتم کہ روز دوشنبہ بو
بگزادہ کان ہوند بہ وسیلہ او ماموریتانہ وہ کہ له
طرف جناب شیخوہ ہویان تخصیص کرا بر روینہ وہ
بو قضای چم چال و سورطاش . اسم و ماموریتیان

له پاشا دنوسری .

روز ہشتم جناب سید احمد افندی ہنجیرہ له کرکوک
بہ اوتوموبیل کرا بوہ بوسایانی و ام خبراتہی ہینا :
« جناب شیخ محمود افندی له کویتہ وہ حرکتی رسماً
تعمین کردوہ و انکلیسہ کایش کہ له سایانی رویون له
کرکوک کرد بونہ وہ و آسایش و امنیت کرکوی حکما بہ
دہ کرد . و اوقضانہی کہ انکلیسہ کان لی بان پرسی بو
نقلی دفرمو . »

جناب شیخ عبدالقادر افندی بو ری ندان بہ
احوال بی معنا و محافظہ انتظام شار امری فرمو بو کہ
کس بہ سلاحہ وہ بہ شاردانہ کری لہ امرام امرہ عسکر
له عشاہیر و اہالی ہر کسہ یکیان بہ سلاحہ وہ بکرتاہ
سلاحہ کیان لی دسند و خنجریش بوواہ یا دیان شکاند
یا دیان ہینا تسلیم بہ امری خویان دکرد .
بم تشبہاتانہ حقیقتاً انتظام مملکت مشہود و بو بعضی
مقاصد جاہلانہ راہ فرصت مسدود بو .

بنکری بر لگاندن و لیکولینروہی ترین
مرکز ژین للتوثیق و الدراسات
Zheen Center For Documentation & Research

سادات برزنجیه‌یش که تشریفیان هانبو بو خدمت جناب شیخ اوانه که لازم بون هر یکی به ماوریتی تلطیف و تعیین کران .

بو محافظه کاروان و ریکای بغداد شیخان تیمار و جناب شیخ عبدالرحمن دارآغا مأمور کران . حقیقتاً ماوریتی ام ذاتانه به جی و بو عموم موجب مسرت بو ام چند شوانه به واسطه سواران خوی بو محافظه آسایش اطراف شارهت و غیرت جناب شیخ مصطفی افندی کوری شیخ عبدالقادر افندی سنکاو انکار ناگری .

روزیک له پاش رویش تینی انکلیدسه کان له سلیمانی بو تحقیق شایعه هاتنی عسکر ترک که له دم چند کسی کدا دورانی ده کرد جلاله پاش شیخ قادر افندی عبدالله آغای معتمد خویان بو طرف سـ ورطاش و دوکان ناردبو روزی ۳ شمیبه عودتی کرده وه و تکذیب ارهمو حوادثانه که مقصد له طرف بعض اشخاص وه تصنیع و اعظام کرابو دیکرد .

و بنا له غزته نجه له کرکوه و غزته بغدادیش نخلیه کردن سلیمانی له طرف انکلیدسه وه معلوم بو که کردن وقت استفاده یان و بو کوشش استقلال ملی یان هاتروه لبرامه به تنذیب وجوه و اعضایان مجلس و کوبیداغیک که له پیش وقعه جناب شیخ محمود افندی دا موجود بروه هر اونوعه احضار و له مواقع لازمه دا هل بدری . بنا برین روز ۱۵ ایلول ۳۳۸ پاش نو بزی جمعه له حوش عز کورت کوره دا عساکر موجوده و شاگردان مکتب و اشرف و وجوه اهالی ممالکت و رؤسای موجوده عشایر صف بستنه احترام بون له زیر بیداغه کان ملی کردستان که هاکرابون بعض ادعیه خیریه و نطق خویزایه وه و به او احترامه له سر دوابر حکومت و قشله عسکری بیدغه کان به تعظیماً تبکی لازمه نصب کران . له پاش

سلام و دعا جناب شیخ باکال تعظیم و تفخیم بو دولتخانه ی خویان که خانه مقدس حضرت کاک احمده قدس سره عودتی فرموده له سرامه یش طوب ازاخت کرا بو اعلان مسروریت له زیر بیداغه کان دا له طرف عساکره وه له کل عهد و پیمان صد اداقت چند دست ریزیک تفنک کرا خدا له کردستانی . باریک بکات .

جناب احمد بک کوری مرحوم توفیق بک که ذاتیبکی منور ، نجیب و له همو خصوصه وه شایان امنیت و اعتماد و خزایتیشی له کل رؤسای محترمه پشدر هیبه له طرف جناب جلاله پاش شیخ قادر افندی به وه به مأموریت مخصوصه بو لای رؤسای مشار الیهم نیررابو روزی ۱۵ ایلول ۳۳۸ عودتی فرمو و وظایفی مودوعه و وجدانیه خوی به حسن صورت ایفا کرده که تفصیلاتی له نسخه آتیه دا درج اگری .

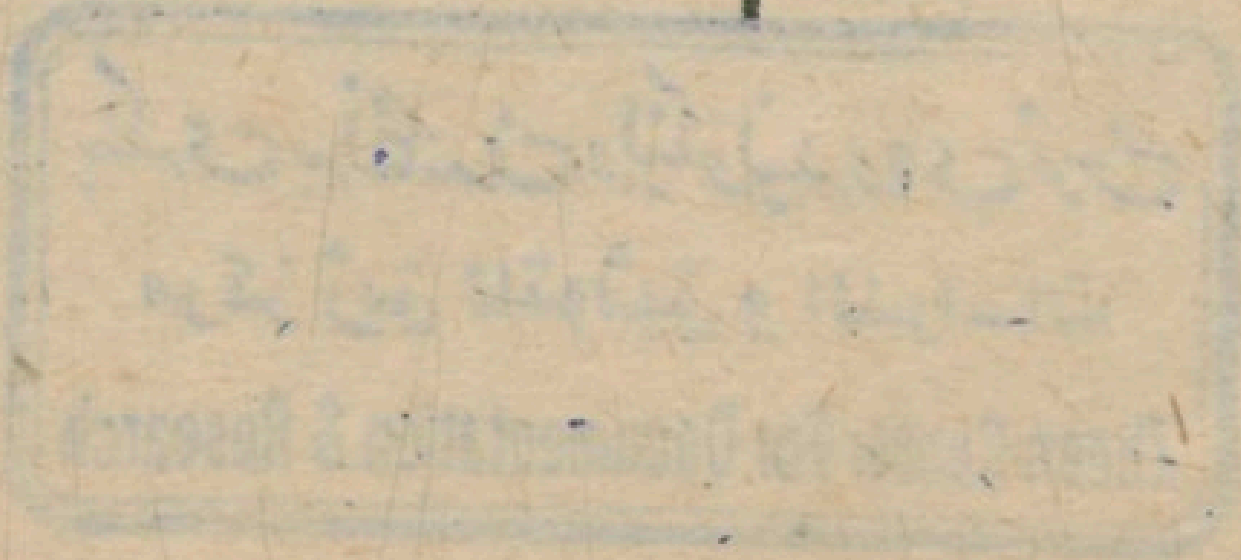
همای دولتی نیشتبوسر کردا بحمدالله
دعا بو بخت کردن کین دوا می بی بهوز الله
بلی روز یکی استقلال هزاران روز تر دینی
بلی روز یکی آزادی له بو کردن جهان دینی
اوی کردی نهوی هلسی به جی بیلی سلیمانی
نماود وقت دورویی له بو انکلیدس و تورانی
فدات هم بانک کردستان بده بانکی به آزادی
که روح احمد کاکه بکه ین شادان به آزایی
ماوریتی

مصطفی پاشا

ادبیات کرد

معلوم عامه که قوم نجیب عرب به نور دانات اسلامیه زور قسم کوره آسیا ، افریقا ، اوروپایان روناک کرده وه

و انقلابی گوره دینیان احداث کرد - به رابطه
اخوت و عدالت زور اقوام مختلفیان به یکدوره ربط
وله زمانیکی جزئی دا وحدت یکی سیاسی گوره به هیت یان
ایجاد کرد له سر ام اساسه متین و محکمه و له زیر بیداخ
مقدس خلافت دا بنایکی گوره حکومتیان تاسیس
کردبو .

له بر امهیه که چونکه دیانت مقدسه اسلامیه له
عربوه ظهوری کرده له همو خصوصیکوه تقلید
عرب کرا و طبیعی ادبیات عرب بو به رهبر حسیات
عالم .

امرو له سر ارض دا همو انواع اقوام اسلامیه
ادبیاتیان له تأثیرات ادبیات عرب خالی نیه .
ادبیات ترک له زمان ساجوقی دا به تقلید کردن
زبان عرب یواش یواش دیاری دا و له زمان دولت
عظمه عثمانی دا نشونمای توای کرد .

ادبیات کرد له او زمانه دا شرقی و اشعاری زور
نبووه فقط و کو (جزبی) و (نابی) زور شاعرو
کاتب کوره کوره موجود بون و لبر امهیه که عرب ،
فارس ، تورک دوری گرتبون به مجبوری اکثر آنا ریان
عربی ، فارسی ، تورکی بووه .

چه له زمان خلافت عباسیه دا و چه له پاشانا له زمان
حکومات و امارات کردی دا له بر امهیه که ونته که یان
زور تیکل و پیکل بووه ادبیات کردی به صورتیکی
باش ظاهر نبووه . زور باش ورد بینه وه دیدین که
ادبیات کردسه چوار عصر منتظمی را بوواردووه .

له لزمه مختلفه دا (احمدخان) (نالی) (سالم)
(کردی) (حریق) (حاجی قادر) (خالص)
(شیخ رضا) (مولوی) (وفائی) و زور شاعر و
ادیب مشهور کرد پیگیشته که آثار امانه انشاالله بره

بره به معاونت و همت حضرت حاکم کردستان طبع
و نشر دکریت .

علی کمال

•••

صورت تفراننامه‌ی که جناب شیخ عبد الکریم
افندی بو خدمت جناب جلال‌آب شیخ عبد القادر
افندی ناردوه :

بو جناب شیخ عبد الکریم

یوم چوار شنبه له کفری ۱۳ ایلول ۳۳۸

امرو شیخ محمود و شیخ غریب ده گنه بغداد
به اولین فرصت بو کفری حرکت ده کن . بلام له پیش
بزوتن بو بعضی ایش لازمه مندوب السامی مشاوره‌ی
له کل بکات هتا خبری تران بو انیرم انتظاریتان له
کفری پیویسته . هیچ وختیک شیخ محمود بو کفری
حرکت دهکات خبرتان بو انیرم .

حاکم سیاسی

میجر کولدسمیت

همت عالی محمودی

جناب جلال‌آب حضرت شیخ محمود افندی دام
اجلاله که له کوریت بو اول نسخه بانک کردستانه
بو ناردبو له کل کیشتنی ام نسخه یه به خدمتی درسد
روپیه بو اداره خانه غرنه کان به تلغراف حواله فرمو بو
ایمه بو ام حرکت عالیجنابانه یه له ادای تشکر عاجزین
له دیار بید و غربتدایش بو ابذال همت عالی درحق
به وطن و کردان و بو نشر معارف له کردستاندا بیرربغی
لطف و احسان هر لایق شان حضرت مجرده کام
ذاته به مهب حسن خلق و متانت فکری له نظر همو
کرداندا محترم و محبوبه خدادوامی عمری بدا و به زودی

به وجودی مبارکی چراغ خاندان احمدی له كردستاندا
ووشن تربكا .

قصه مكچمان

له ذاتیكی عارف یان برسی معنی حیا چیه - فرموی
معنی حیا اوهیه كه تماشای خوت بکی وله عیب خلق
پیاو بقوچینی -

عارفان متفقن اسرامه كه قصه بی موقع بیدانکی به
و بی دنکی بی موقع هرزه بی به - كه وها بو انسان ده بی
به قدر ضرورت قصه بكا و كوهر زیاد به بی احتیاج
صرف نکات -

طالعمدار اوهیه كه خواردی و بردی ، بدبخت اوهیه
كه مرد و بیچی هیشت -

پاره و مال دنیا بو آسایش عمره - نهوك عمر بو
كه كرده ره ماله -

به قصه دشمن تفره مخو ، مرایی پیاوی ریاكار
مكره كوی - او داوی فیل ایته وه ام دوكان طمع
اكاته وه -

شر له كل شیر كردن ، دست به تیغا مالهن كاری
پیاوی مافل نیه -

علی كمال

روشنی

له بگزادان جاف جناب حسین بك كوری حسن
بك و حمید بك و احمد مختار بك و محمد بك فتاح بك
و جمال بك كوری جمال بك و احمد بك كوری محمد
بك كه بو بعضی مذاکره له طرف جناب جلالآب
شیخ عبدالقادر افندی به وه طاب کرابون بو سهلمانی
له باش اوه كه عاند به خدمت وطن له مذاکرات مهمه دا
اتفاق و موفقیت حاصل بر روز دو شنبه رابوردو

تشریفیان گرایه وه بو البچه خدا حافظیان بی .

بانك كردستان

معارفه كه بانندی ددا به قوم هزار
جهانته كه دكا محوی سلسله قاتار
قنون و علمه کوا بوته باعث اقبال
جهالت و حسده بوته منشأ ادبار

برادران و رفیقان خوم مین غافل
له تربیه و ادب و علم و صنعتیکی بكار
به جوهری كه هته لامده له مات خوت
تفاق و بنضه بلی ژنگی مرد جوهردار

وطن وطن و كو كو کوی كوتره باریكه
بیمته ورد زبان و دات به لیل نهار
به مال و دولت دنیا منازه ای مغرور
بنای مکتب و بردی حسابه روز شمار

حیات ایبه حواله سخای اشرافه
كه كوره لطفی نبی قره سر سفیل و صغار
شاگرد مکتب
فایق : زیور

روشنی

بنا به امری كه له كفری به وه له طرف حضرت
حكمدار كردستان شیخ محمود افندی به وه ها اوه بو
بعضی مذاکره ایش و كار كردستان شوی ۳ شنبه ۱۹
ایلول ۹۲۲ جناب حاجی مصطفی پاشا ه احمد بك توفیق
بك ، محمد آغای عبد الرحمن آغا ، عزت بك عثمان پاشا
و ابراهیم افندی ضابطه عنكری به اوتوموبیل تشریفیان
حرکتی كرد بو كفری . دعای موفقیتیان اه كین
بانك كردستان

يونانيه کان از بریان تخلیه کرد

لوندرو ۱۰ ایلول ۹۳۳ : له از میردا اداره یونان
نهایی هات ملکیتان تسلیم به قونسلوسه کان ائتلاف
کرد . قونسلوسه کان له پاش کرد بونهوه و مذاکره بو
اوه که له حال سکونت دا عسکر ترک داخل مملکت بی
تلغرافیان بو مصطفی کمال پاشا نوی . و بم نوعه هتا
ترکه کان داخل مملکت بون انضباط و آسایش له طرف
مأمورین و ضابطان فریسه ، بریتانیا و امریقاوه
مخافظه کراوه .

آینه ۱۰ منه : یونانیه کان بروسه یان تخلیه کرد
بو (مدتی) کرانه دواوه .

پارس ۸ منه : او تالانه که اوردوی مظفری ترک
له یونانی کرتوه (۷۰۰) طوب گوره (۱۱) ظیاره
(۲۰۰۰) نفکی ما کینه لی به .

لوندرو ۶ منه : استانبول بنا له معلوماتی که له
منبی کالیه وه وری کرتوه : ترکه کان نازلی ، صوما
آیدین و بعضی جیه کای تریان کرتوه ته وه — و له
۲ ایلول دا تنها له جیه یکدا ۴۰۰ ضابط و ۱۰۰۰۰
نفریان اسیر کردوه .

قرال قسنطین فراری کردوه

(شرکت آژانس وه ینر) له مخابر پارسه وه معلوماتی
ورکرتوه که قوال قسنطین یونانستانی ترک بو سمتی مجهول
فراری کردوه .

[بانك كردستان] ك توركيه قسمی :

سایمانیه ملی میرلوامصطفی پاشا حاضر لرینك [حقیقت
کردستان] نام اثری تفرقه صور تیله درج اولنور :

حقیقت كردستان

کرد و کردستانك حقایقی آکلامق ایستبان هرذات
و بالخاصه هر کرد ایچون او قومق لازمدر بو کتباوه

اولان دلائل ومعانی ایله حکمیات و مطالعات تواریخ
اچنییه ده بولنیور بهلوی کرد لسانك غوامضنه واقف
اولانلر تصدیق وتحسین ایده چکنه شبهه یوقدر .

مقدمه

ارباب علم و عرفانجه مخفی اولدینی اوزره خلقت
عالم ایچون مبدئی بر تاریخ منقود و تواریخ موجوده ده
واقوام مختلفه روایات و خرافاننده دخی بو باده موقوف
دلائل و براهین غیر موجوددر علم الارض متبعینك
استدلالات کیه لرینه و بعض برلرده حفریاتك و یرمش
اولدینی نتایج نظر اسطیح ارض بك چوق وعظیم تحولات
و تاثیراته معروض قالمش و روی ارضه عمومی و یا خصوصی
برطوفان وقوعی دخی مرتبه ثبوت و ارمشدر . تحولات
و تاثیرات مذکوره نك کیفیت و صورت حصولی فنا نظر
تدقیقندن کچرلیدیکی تقدیرده کره ارضك بك عتیق
ایدوکی سلطان اولور ایسه ده نوع بنی بشرك بو کره
اوزرنده نه وجهله و نه زمان وجوده گلش اولدینی و
ابوا بشر دیدیکمز حضرت آدمك قاچنیجی آدم اولوب
قاچ بیک و یا قاچ میلیون سنه اول مهرداری ظهور
اولدینی آکلامق علم بشرك استطاعتی خارجنده
کورملکده در .

شوق قدرکه انبای بشرك کیت کیده تکثرندناشی
جمله سنك بربرده مجتمعا یشاملری صموتی یاخود آرارلنده
احتمالاتك تحوشی حسبله دور اولده کومه کومه اطرافه
طایفیلوب هر جماعت کندولرنجه بعض الفاظ و کلمات
قوللانه رق مرور زمانله خصوصی بررلسانه مالک
اولمشلردر .

اقایملرک تخالفی نوع بنی بشرك رنگ و سما . له
ترکب و تشکل اعضا منه تأثیری میان اولدینی کبی
لسانلرک لوجه لر اوزرینه دخی تأثیری جای افکار

اولدیغندن مذکور اختلافات و تشعب السنه کیفیت
 اقوام ماضیه و حاضره نك تشعب و تشکله یکنانه واسطه
 اولمش بولندیغنه حکم اولنه بیلور. اما - آنسل واحدن
 اولدیغنه شبه اولمیان ابنای بشمرک او ایک تفرقه و
 تشبعی مایه مننده محال مختلفه ده وجوده کلمش اولان
 جماعت لریک یکدیگرندن علامات فارقه لری و قومیلرینک
 یادگار ابدیلری اوله بیان اسان مادرزادی و طول مدت نبرو
 ابا و اجدادینک ماوا و مسکنی اولان وطن اصلی بی
 مقدس بیلملری بر سوق طبیعی و حتی بر ذوق انسانیدر
 کردلر ایسه قدیم زمانلردن و حتی طوفان نوح دبرو مسکن
 و ماوا ی حالیلرینک متوطن اصلی وار نیسی اولدورق محافظه
 ایددکلدکلری اسان مایک بر چرق کلملری زاده طبیعت
 اولان الفاظدن مرکب و حتی نظم و نغزده السنه
 موجودنک همان بر چوئلرندن دما مستعد اولدیغندن او
 لسانک مزایا و استعداده نه واقف اولان هر حیثی
 کردک کندی قومیتنه و وطن ارثی و قدیمه محبتله مر برط
 اولسی و شاید حسب الزمان او وطن مقدسندن جدا
 دوشمش و یا خودیتشدیکی و بیودیکی محیطک اقتضامی
 اولدورق او پهلوی اسان شیرینندن محروم قلمش اولسه
 بیله حسب الحیه ابا و اجدادینک قومیت قدیمی
 آرایوب آرزو ایلمسی و بنا برین هر کردک انسوب
 اولدیغی قومک نمادی زمان ایله نیجه شعبانه آیرلش و
 لسانلرینه نه کبی عوارض و تبدلات طاری اولمش و
 شعبات و جماعتنک وجه تسمیه لر بیله وجود حاضر و
 سابقنک تخمیناً نه دن عبارت بولنش ایدورکنی بیلمسی
 مقتضی ایدوی کبی بر ارجه بشامش و قومش و لوق
 ایتمش اولدیغی اقوام سائر دنده خبردار اولسی ایجاب
 ایدر . مابعدی وار

له وقتیکا جناب سعید زغلول پاشا که له سر مسئله
 ملیت له مصر گرتیان و به حبسی بردیان پاشا که عودتی
 کرده وه عربکان و اهالی مصر عموماً چون بو استقبالی
 وبه سرشان و سرهیلان گرت به اونوع احترامه داخل
 شار بو .

حضرت حکمدار کردستان جناب شیخ محمود
 افندی که لسرعین مسئله گیرا ۳ سال و نیوه حبسه
 ایستا تشریف هینانه وه نزدیکه . بزاین ماب کرد به
 چه نوعیک استقبالی اکن ؟ و احترامی اکن ؟ وله حق
 مشار الیه به چه حس و حرمتیک خویان نشان ادن ؟؟

اعلانه

له محله در کرس خانویک که به خانوی حاجی امین بک
 مشهوره و له قید اساسدا یک خانوبوه و کراوه به دو
 خانو به طاپو ملک غفور و محمد بک کوران حاجی امین بک
 و حاجی کاکه سه کوری حاجی احمده و اطراف اربعه ی
 به طریق عام و به خانوی میرزا فرج و حاجی عبدالله و
 مفتی و فتی محمود و معروف فتی و سو محدودده چونکه
 قابل تقسیم نیه بو ازاله شیوع فروشتنی قرار درایو
 له مزایده اوله دا به ۳۵۰۰ روپیه لسر طالبی تقرری
 کردوه احاله موقتیه کشیده کرا بناء علیه له تاریخ ام
 اعلازوه تا پانزده روزیتر صدی ۳ ضمام قبول اگری هر
 چی طابیه صدی ده تأمینات مستصحباً مراجعت به
 محکمه صالح سلیمانی و منادی توفیق آغا بکات .

۳ ایلول ۹۲۲ معاون حاکم منفرد
 محمد نجیب

۱۷۹-۹۲۲

او خانه که به خانه سوتاو مشهوره و ربعی عائد به
 جاف محمود پاشایه له نتیجه مزایده علنیه دا هر چند به
 ۷۱۰۰ روپیه لسر طالبی تقرری کردوه چونکه ام بدله
 له قیمت تخمینیه به درجه وحش نقصانه بوجوب اده
 ۱۰۸ قانون اجرا تا یک مانک تکراراً وضع به مزایده
 علنیه کرا هر چه طالیه صدی ده تأمینات مستصحباً
 مراجعت به دائرة اجرای سلیمانی و دلال توفیق اغابکا .
 ۱۷ ایلول ۳۳۸ مأمور اجرا : م . وهبی

بعضی کتیب مفیدم له بغداده هیناوه اوانه طالبین
 مراجعت بفرمون نوع و فیا فی عرضان اگری وای سینه
 له قیصری نقب عطار : محمد آغا

له چاپخانه حکومت له سلیمانی چاپ کرا